

Sygn. akt III Ca 650/13

POSTANOWIENIE

Dnia 24 października 2013r.

Sąd Okręgowy w Nowym Sączu, Wydział III Cywilny Odwoławczy w składzie

następującym:

Przewodniczący - Sędzia: SO Katarzyna Kwilosz – Babiś

Sędzia SO Zofia Klisiewicz

Sędzia SR del. Katarzyna Romańczyk (sprawozdawca)

Protokolant: prot. sąd. Ewelina Konieczny

po rozpoznaniu w dniu 24 października 2013r.

na rozprawie

sprawy z wniosku R. C.

przy uczestnictwie J. K. (1), A. K. (1), C. K., H. K., Z. B., D. J., B. K., A. K. (2), S. K.J. K. (2), A. S., K. W., P. W.

o stwierdzenie nabycia spadku

na skutek apelacji wnioskodawcy

od postanowienia Sądu Rejonowego w Nowym Targu

z dnia 9 maja 2013r. sygn. akt I Ns 1397/12

p o s t a n a w i a :

1. zmienić zaskarżone postanowienie w ten sposób, że:

- pkt II nadać treść: „wniosek o zabezpieczenie spadku oddalić”

- uchylić pkt III,

- pkt IV nadać treść: „orzec, że wnioskodawca i uczestnicy ponoszą koszty postępowania związane ze swym udziałem w sprawie”,

2. oddalić wniosek o zasądzenie kosztów postępowania apelacyjnego.

Sygn.akt III Ca 650/13

UZASADNIENIE

Postanowieniem z dnia 9 maja 2013r. Sąd Rejonowy w Nowym Targu w pkt I stwierdził, że spadek po S. Ł.,s. J. i A. zmarłym 2 listopada 2012r. w N., ostatnio stale zamieszkałym w O., na mocy testamentu własnoręcznego z dnia 15 października 2012r.nabył R. C. w całości; w pkt II zabezpieczył spadek po S. Ł. przez spisanie i oddanie pod dozór majątku ruchomego i nieruchomego należącego do spadku a znajdującego się w O. nr 45; w pkt III zlecił Komornikowi

przy Sądzie Rejonowym w Nowym Targu wykonanie pkt II postanowienia; w pkt IV kosztami postępowania obciążył wnioskodawcę.

Sąd Rejonowy ustalił, że spadkodawca S. Ł. zmarł 2 listopada 2012r. w N., ostatnio stale mieszkał w O.. Był kawalerem, nie miał żadnych dzieci. Jego rodzice zmarli przed nim. Spadkodawca był jedynakiem. Ojciec spadkodawcy J. Ł. również był jedynakiem, matka spadkodawcy A. Ł. z domu K. miała sześcioro rodzeństwa:

1/H. K.,

2/W. K., który zmarł przed spadkodawcą pozostawiając sześcioro dzieci:

a/C. K.,

b/A. K. (1),

c/D. J.,

d/B. K.,

e/S. K.(1) który zmarł przed spadkodawcą będąc kawalerem nie pozostawiając żadnych dzieci,

f/ G. W., która zmarła również przed spadkodawcą pozostawiając dwoje dzieci: P. W., K. W.

3/ S. K. (2), który zmarł przed spadkodawcą pozostawiając troje dzieci:

a/ J. K. (1),

b/Z. B.,

c/J. K. (3), który zmarł przed spadkodawcą pozostawiając dwoje dzieci: A. K. (2) i J. K. (2)

4/ A. K. (3), który zmarł przed spadkodawcą będąc kawalerem, nie pozostawiając żadnych dzieci,

5/ L. K., który zmarł przed spadkodawcą będąc kawalerem nie pozostawiając żadnych dzieci,

6/ J. K. (3), który zmarł przed spadkodawcą pozostawiając dwoje dzieci:

a/ A. S.,

b/ S. K.

S. Ł. sporządził jeden testament własnoręczny w dniu 15 października 2012 r. W testamencie tym spadkodawca całość swojego majątku przekazał wnioskodawcy R. C..

Sąd Rejonowy uznał, że testament spadkodawcy spełnia wymogi art. 949 §1 k.c. Na tej podstawie stwierdził, że spadek po zmarłym S. Ł. na mocy jego testamentu własnoręcznego nabył wnioskodawca R. C. w całości.

Sąd rozpoznał wniosek uczestników D. J., B. K., A. K. (1) o zabezpieczenie spadku poprzez sporządzenie spisu inwentarza.

Uwzględniając wniosek o zabezpieczenie, Sąd powołał się na art. 635 kpc i stwierdził, że uczestnicy którzy złożyli wniosek o zabezpieczenie, bezspornie należą do kręgu ustawowych spadkobierców zmarłego S. Ł.. W związku z powyższym, mają oni interes prawny do jego uzyskania, tym bardziej, że we wniosku o zabezpieczenie uprawdopodobnili swoje roszczenie. We wniosku uczestnicy podnieśli, że będą dochodzić od wnioskodawcy przysługującego im zachowku.

Rozważając zasadność wniosku uczestników, Sąd stwierdził, że uczestnikom przysługuje prawo do złożenia takiego wniosku, natomiast inną kwestią jest to, czy spełnią oni przesłanki do wystąpienia z roszczeniem o zachowek.

Zdaniem Sądu Rejonowego w art.991§1kc ustawodawca wskazuje dwie podstawowe przesłanki warunkujące powstanie uprawnienia do zachowku, co ma istotne znaczenie dla właściwego rozumienia prawa do zachowku. Jedną z przesłanek jest przynależność do jednej z trzech grup osób bliskich spadkodawcy (zstępni, małżonek, rodzice). Druga przesłanka wynika z użytego w tym przepisie zwrocie „którzy byliby powołani do spadku z ustawy” czyli nie tacy spadkobiercy, którzy zostali powołani do spadku z ustawy, lecz tacy „którzy by byli powołani do spadku z ustawy”, gdyby doszło do dziedziczenia ustawowego. Zdaniem Sądu, uczestnicy są spadkobiercami którzy by byli powołani do spadku z ustawy, a skoro tak, to mają oni interes prawny w uzyskaniu zabezpieczenia poprzez sporządzenie spisu inwentarza.

Mając powyższe na uwadze, Sąd na podstawie wyżej cytowanych przepisów oraz na podstawie art.636 kpc w zw.z art.637 kpc orzekł jak w punkcie II sentencji postanowienia.

Orzeczenie o kosztach Sąd oparł o treść art.520 § 1 kpc.

Postanowienie to zostało zaskarżone apelacją przez wnioskodawcę R. C. w pkt II,III i IV, który zarzucił:

- naruszenie art. 635 k.p.c. poprzez jego niewłaściwe zastosowanie i dokonanie zabezpieczenia spadku pomimo tego, że nie istniały ku temu ustawowe przesłanki bowiem uczestnicy nie uprawdopodobnili, że są uprawnieni do zachowku oraz nie uprawdopodobnili roszczenia,

- naruszenie art.991 § 1 k.c. polegające na niewłaściwej wykładni i w konsekwencji przyjęciu, że uczestnicy D. J., A. K. (1) i B. K. są uprawnionymi do ubiegania się o zachowek, pomimo tego, że nie należą do wymienionej w tym przepisie kategorii osób,

- błąd w ustaleniach faktycznych polegający na przyjęciu, że uczestnicy uprawdopodobnili fakt, że są uprawnieni do zachowku

Apelujący wniósł o zmianę zaskarżonego postanowienia poprzez oddalenie wniosku uczestników D. J., A. K. (1) i B. K. i nie zlecenie zabezpieczenia spadku Komornikowi oraz nie obciążanie wnioskodawcy kosztami postępowania, względnie o uchylenie postanowienia w pkt II,III i IV i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi I instancji.

Na uzasadnienie apelujący powołał się na to, że zaskarżone postanowienie zostało wydane z naruszeniem art. 635 kpc, zgodnie z którym do udzielenia zabezpieczenia niezbędne jest uprawdopodobnienie, iż osoba składająca wniosek jest spadkobiercą, uprawnionym do zachowku lub zapisobiercą. Zarzucił, że Sąd oparł swoje stanowisko wyłącznie na jednym piśmie uczestników z 18.02.2013r., w którym podają oni, że są uprawnieni do zachowku, jednak w żaden sposób nie uprawdopodobniają tych okoliczności. Spadkobiercami ustawowymi S. Ł. jest rodzeństwo matki spadkodawcy. Uczestnicy, którzy złożyli wniosek o zabezpieczenie jako dzieci zmarłego brata matki spadkodawcy nie należą do grona osób wymienionych w art. 991 § 1 k.c.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Apelacja wnioskodawcy jest uzasadniona aczkolwiek nie wszystkie zarzuty zasługują na aprobatę.

Sąd Rejonowy dokonał prawidłowych ustaleń faktycznych jednak wyciągnięte na ich podstawie wnioski prawne są trafne jedynie częściowo, co skutkowało zmianą zaskarżonego postanowienia.

Wniosek o zabezpieczenie spadku może zgłosić każdy, kto uprawdopodobni, że jest spadkobiercą, uprawnionym do zachowku lub zapisobiercą, a ponadto wykonawca testamentu, współwłaściciel rzeczy, współuprawniony co do praw

pozostałych po spadkodawcy, wierzyciel mający pisemny dowód należności przeciwko spadkodawcy oraz właściwy urząd skarbowy (art. 635 § 2 k.p.c).

Każda z osób wymienionych w tym przepisie może zatem złożyć wniosek, odnośnie spadkobierców - zarówno ustawowi jak i testamentowi.

Uczestnicy D. J., B. K. i A. K. (1), którzy w toku postępowania o stwierdzenie nabycia spadku po S. Ł. zgłosili wniosek o zabezpieczenie spadku mieli uprawnienie do wystąpienia z takim wnioskiem jako spadkobiercy ustawowi S. Ł.. Sytuacja ta zmieniła się dopiero po uprawomocnieniu się postanowienia o stwierdzeniu nabycia spadku po S. Ł. na mocy testamentu na rzecz wnioskodawcy R. C., które to postanowienie w tej części nie zostało zaskarżone. W chwili wydania postanowienia przez Sąd Rejonowy uczestnicy mieli uprawnienie do wystąpienia z takim wnioskiem. Zbędne były więc rozważania, czy byli uprawnieni do wystąpienia z wnioskiem o zabezpieczenie spadku jako osoby należące do kategorii osób wymienionych w art. 991§1 k.c. (na marginesie tylko można wskazać, że treść art. 991 § 1 k.c. wyłącza uczestników z kręgu osób uprawnionych do zachowku).

Nie można się zgodzić ze stwierdzeniem, że uczestnicy uprawdopodobnili roszczenie, gdyż we wniosku wskazali, że będą dochodzić od wnioskodawcy przysługującego im zachowku.

Ta argumentacja nie jest trafna. Sąd Rejonowy nie wziął pod uwagę tego, że zgodnie z art. 634 k.p.c spadek zabezpiecza się, gdy z jakiegokolwiek przyczyny grozi naruszenie rzeczy lub praw pozostałych po spadkodawcy, zwłaszcza przez usunięcie, uszkodzenie, zniszczenie albo nie usprawiedliwione rozporządzenie. Przepis § 7 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 1 października 1991r. w sprawie szczegółowego trybu postępowania przy zabezpieczaniu spadku i sporządzaniu spisu inwentarza (Dz.U. nr 92, poz.411) stanowi, że osoba zgłaszająca wniosek o wydanie postanowienia o zabezpieczeniu spadku powinna uprawdopodobnić istnienie podstaw uzasadniających wniosek.

Rozstrzygając przesłanką zabezpieczenia spadku jest groźba naruszenia rzeczy lub praw pozostałych po spadkodawcy.

Sąd Rejonowy w swoich rozważaniach w ogóle tę okoliczność pominął. Uczestnicy wnosząc o zabezpieczenie spadku ograniczyli się do powołania się na to, że po zakończeniu postępowania o nabycie spadku będą wnosili o zachówek a niesporządzenie spisu inwentarza grozi naruszeniem lub zbyciem rzeczy przez spadkobiercę testamentowego. Okoliczności te w żaden sposób nie zostały uprawdopodobnione. Chociaż uprawdopodobnienie jest wyjątkiem od reguły formalnego przeprowadzenia dowodu, działającym na korzyść strony powołującej się na określony fakt, to jednak nie oznacza to, że może ono w każdej sytuacji opierać się tylko na samych twierdzeniach strony. Uprawdopodobnienie jest środkiem słabszym od dowodu, ale o jego zaistnieniu możemy mówić wówczas, gdy twierdzenie strony jest wiarygodne. W niniejszej sprawie twierdzenia uczestników jako niczym nieoparte pozostały gołosłowne i winny skutkować oddaleniem wniosku o zabezpieczenie spadku.

Podkreślić trzeba, że potrzeba zabezpieczenia spadku odpada w zasadzie, gdy spadek został objęty przez spadkobiercę, co miało miejsce w niniejszej sprawie. Potwierdza to przepis § 21 ust.1 powołanego wyżej rozporządzenia, który stanowi, że sąd rejonowy uchyli z urzędu zabezpieczenie, jeżeli ustala potrzeba zabezpieczenia, a w szczególności jeżeli zgłosi się spadkobierca legitymujący się postanowieniem o stwierdzeniu nabycia spadku w celu objęcia spadku lub wykonawca testamentu albo kurator spadku w celu przejęcia zarządu majątkiem spadkowym.

Konsekwencją zmiany zaskarżonego postanowienia przez oddalenie wniosku o zabezpieczenie spadku jest uchylenie pkt III, w którym zlecono wykonanie zabezpieczenia komornikowi.

Sąd Rejonowy orzekając o kosztach postępowania powołał się treść art. 520 § 1 k.p.c. zgodnie z którym każdy uczestnik ponosi koszty postępowania związane ze swym udziałem w sprawie. Niezasadne więc było obciążanie wnioskodawcy kosztami postępowania, wobec czego ten punkt zaskarżonego postanowienia należało zmienić poprzez orzeczenie, że wnioskodawca i uczestnicy ponoszą koszty postępowania związane ze swym udziałem w sprawie.

Z przytoczonych względów orzeczono jak w sentencji na podstawie art. 386 § 1 k.p.c. w zw. z art. 13 § 2 k.p.c.

Sąd Okręgowy oddalił wniosek apelującego o zasądzenie kosztów postępowania. Zgodnie bowiem z art. 109 § 1 k.p.c. roszczenie o zwrot kosztów wygasa, jeśli strona najpóźniej przed zamknięciem rozprawy bezpośrednio poprzedzającej wydanie orzeczenia nie złoży sądowi spisu kosztów albo nie zgłosi wniosku o przyznanie kosztów według norm przepisanych.

Wniosek o zwrot kosztów procesu za instancję apelacyjną, pochodzący od strony zastępowanej przez wykwalifikowanego pełnomocnika, musi być zgłoszony w toku postępowania przed tą instancją w terminie wskazanym w art. 109 § 1. Niezłożenie takiego wniosku w postępowaniu odwoławczym spowoduje wygaśnięcie roszczenia o zwrot kosztów procesu tego postępowania. Apelujący reprezentowany przez fachowego pełnomocnika nie złożył kompletnego wniosku w tym zakresie ani nie przedłożył spisu kosztów, wobec czego wniosek o zasądzenie kosztów postępowania apelacyjnego podlegał oddaleniu.